

ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

<p><i>Метод «Навчаючи-вчуся»</i></p>	<p>Цей метод надає можливість взяти участь у навчанні та передачі своїх знань іншим, у даному випадку своїм однокласникам та однокласницям під час уроку.</p> <p>Робота організовується так: після того як учитель назвав тему та тему уроку, роздав учням картки із завданням, їм потрібно ознайомитися з інформацією, що міститься на кожній картці; якщо учням щось незрозуміло, вони отримують інформацію вчителя; учні готуються до передачі цієї інформації іншим у доступній формі; їм необхідно ознайомити зі своєю інформацією інших однокласників та однокласниць (учень має право говорити тільки з однією особою його завдання полягає в тому, щоб поділитися своєю інформацією з іншими учнями і самому дізнатися про певну інформацію від них). Тоді, коли всі поділилися та отримали інформацію, учні висловлюють свої думки з приводу виконаного завдання.</p>
<p><i>Метод «Робота в парах»</i></p>	<p>Робота в парах є різновидом роботи в малих групах. Ця форма роботи дозволить учням набути навичок співпраці, оволодіти вмінням висловлюватись та активно слухати.</p> <p>Організуйте роботу так (правила для учнів):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Прочитайте надане завдання та інформацію до його виконання. 2. Визначте, хто буде говорити першим. 3. Висловіть свої думки, погляди на проблему по черзі. 4. Дійдіть спільної думки. 5. Визначте, хто буде очолювати результати роботи класу та підготуйтеся до нього. <p>Для ефективного спілкування в парах вам необхідно враховувати кілька моментів. Варто запропонувати учням:</p> <ul style="list-style-type: none"> • сісти обличчям до того з ким говорите нахилітьесь вперед, встановіть контакт очима; • допомагати партнерові говорити, використовуючи звуки та жести заохочення: кивок головою, доброзичливу посмішку, слова «так-так»; • якщо необхідно, ставити уточнюючі запитання (запитання, які допомагають прояснити ситуацію, уточнити дещо з того, що вже відомо. Наприклад, «Ти дійсно маєш на увазі, що...?», «Чи правильно я зрозуміла, що?»). Під час висловлювання говорити чітко, по суті справи, наводячи приклади і пояснюючи свої думки.
<p><i>Метод «Акваріум»</i></p>	<p>У цьому методі одна мікрогрупа працює окремо, в центрі класу, після обговорення викладає результат, а решта груп слухає, не втручаючись. Після цього групи зовнішнього кола обговорюють виступ групи та власні здобутки.</p>

Для ефективного застосування інтерактивного навчання, зокрема, для того, щоб охопити весь необхідний матеріал і глибоко його вивчити, а не перетворити технологію в неефективні «ігри задля ігор», учитель має ретельно планувати свою роботу. За умови вмілого провадження інтерактивні методи навчання дозволяють залучити до роботи усіх учнів класу, сприяють виробленню соціально важливих навичок роботи в колективі, взаємодії, дискусії, обговорення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Томчишина М.І. Інтерактивні методи навчання в діяльності вчителя. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://teacherjournal.com.ua/shkola/ukrainska-mova-ta-literatura/2501-nteraktivn-metodi-v-pedagogchnj-dyalnost-vchitelya-shkoli.html>.
2. Інтерактивні методи навчання: теорія і практика впровадження. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://shkola.ostriv.in.ua/publication/code-103F1AF92B958>.
3. Пометун О., Пироженко Л. Інтерактивні технології навчання: теорія і практика. – К., 2002. – 136.
4. Енциклопедія освіти /Акад. пед. наук України; гол. ред.. В.Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 357 с.
5. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод. посібник / О.І. Пометун, Л.В. Пироженко. За ред. О.І. Пометун. – К.: Видавництво А.С.К., 2004. – с. 192.

Піхурська І.

Науковий керівник – доц. Удич З.І.

ВРАХУВАННЯ АКЦЕНТУАЦІЇ ХАРАКТЕРУ УЧНЯ У НАВАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Акцентуація характеру – це надмірне вираження певних індивідуальних рис характеру підлітка або їх поєднань, що являється крайнім варіантом норми і межує із психопатією [5].

Акцентуація у своїх проявах не є сталою – вона, відповідно до конкретних умов поведінки, може змінюватися, набувати нових рис. Все залежить від поведінки та виховання школяра. Володіючи інформацією про акцентуації характерів, вчитель зможе ефективно здійснювати навчально-виховний процес. Знаючи її основні типи, вчитель повинен сприяти їхньому згладжуванню, зуміти пристосувати їх до конкретної ситуації, а також зробити стійкими до несприятливих впливів навколишнього середовища [2, с. 1].

На формування акцентуацій характеру впливають такі фактори: умови виховання, перешкоди в діяльності, когнітивна криза, несформованість спонукальної сфери, спадкові ознаки та ін. [6].

Німецький невролог та психолог К. Леонгард запропонував такі типи акцентуацій характеру: гіпертимний, нестійкий, циклоїдний, лабільний, сенситивний, демонстративний, шизоїдний, конформний [2, с. 3].

Відповідно до них запропоновано рекомендації для вчителя щодо роботи з учнями [2, с. 3–20; 4, с. 46–49] (таблиця 1).

Таблиця 1.

Акцентуації характеру у роботі вчителя

Типи	Ознаки	Рекомендації для вчителя
Гіпертимний	Для даного типу характерні такі ознаки: енергійність, ініціативність, комунікабельність, дружелюбність, оптимізм. Проте існують і негативні тенденції у проявах такого типу поведінки. Так, наприклад, надмірна діяльність може призвести до нерозбірливості і багатогранності інтересів. Часто такі підлітки не доводять справу до кінця. Адже їм не вистачає стриманості і стабільності. Окрім цього вони вважають себе дуже самостійними, цінують свою свободу і не люблять прислухатися до думки старших	Зацікавити учня новими, цікавими та оригінальними завданнями, уникати монотонності завдань та мінімально контролювати виконання певних завдань
Нестійкий	Характеризується такими рисами, як невпевненість, безвідповідальність, лінивість, неорганізованість, підданість думці іншим, відсутність власної думки, здійснення інколи необдуманих, хуліганських вчинків	Здійснювати жорсткий контроль за виконанням завдань, слідкувати за уважністю учня в класі, стимулювати до виконання того чи іншого завдання, підтримувати постійний контакт з батьками
Циклоїдний	Для цього типу притаманні: нестійкість поведінки, що проявляється в двох станах: - піднесеність настрою, активне спілкування з оточуючими; - пригніченість, млявість, сонливість, відчуженість від оточуючих. Наслідки останнього типу можуть бути для підлітка в деяких випадках і катастрофічними. Через сварки з старшими чи друзями вони вважають себе покинутими, нікому непотрібними, здатні до необдуманих вчинків і суїциду. Тривалість такого стану – 2-3 тижні. У деяких випадках – від кількох годин до кількох місяців	Мінімальний контроль і вимогливість, забезпечення дружньої теплої обстановки, усунення будь-яких непорозумінь і суперечок при проведенні уроку
Лабільний	Мінливість настрою, конфліктність з оточуючими, короткочасні афективні спалахи, після згасання яких настає швидке каяття та пошук шляхів примирення	Пропонувати виконувати різні завдання, зацікавлювати оригінальними прикладами та ідеями, ставити у приклад тих, до кого прив'язана дитина

ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Сенситивний	Даний тип виражається такими рисами , як вразливість, емоційність, сором'язливість, старанність у навчанні, але страх відповідати перед учнями класу, щоб не викликати сміх, гостру афективну реакцію або депресія, що може підштовхнути до конфлікту	Психологічно підтримувати учня, намагатися не тиснути на нього, хвалити та заохочувати до виконання завдань
Демонстративний	Ознаками демонстративного типу є егоцентризм, зверхність, прагнення уваги і підтримки, здатність до хитрощів, брехні, аби тільки домогтися уваги оточуючих	Намагатися не виділяти надмірну увагу таким учням, контролювати їх поведінку, при необхідності аргументовано критикувати
Шизоїдний	Недолік інтуїції, неординарність, мрійливість, фантазуватість, вміння співчувати, оригінальність мислення, через що їх часто не сприймають однолітки	Визнавати і підтримувати ерудицію учнів і оригінальність суджень, застосовувати прийоми заохочення та похвали
Конформний	Конформний тип характеризується такими ознаками: підкорення думці більшості, відсутність своєї думки через побоювання бути незрозумілим для оточуючих, здатність засвоювати поведінку, манеру спілкування, звички інших. Проте недоліком такої ознаки являється те, що якщо діти потрапляють в погану компанію, то будуть старатися, незважаючи ні на що, наслідувати їхню поведінку, що може призвести до негативних наслідків	Намагатися не тиснути на конформних дітей, старатися вирішити конфліктну ситуацію спокійно і ненав'язливо, запобігти спілкуванню дітей з невідповідними людьми

Щоб діагностувати наявну акцентуацію характеру учня, вчитель має застосовувати відповідні методики і пам'ятати, що у «чистому» вигляді вони зустрічаються вкрай рідко. Допомогти у цьому може ефективна методика К. Леонгарда, яка дозволяє визначити акцентуацію характеру [2, с. 3]. Ці типи концепції були використані також вітчизняним психоневрологом А. Личко, який склав і апробував патохарактерологічний діагностичний питальник для підлітків. Питальник застосовується для визначення типів характеру підлітків віком 14-18 років, у яких спостерігаються психопатології, психопатичний розвиток або акцентуація характеру, що є крайніми варіантами норми [3, с. 20].

Визначення акцентуації характеру допомагає ефективно здійснювати індивідуальний підхід у формуванні особистості школяра [2, с. 35]. Характер кожного підлітка є різним і часто неоднозначним. Під впливом як позитивних, так і негативних змін, він може набувати нових рис. Досвідчений вчитель, знаючи особливості непростого поведінки підлітка, має вміння попередити конфліктні ситуації, що є одним із проявів акцентуації [1, с. 122].

Основним завданням учителя щодо підлітків з акцентуацією характеру є цілеспрямоване формування у них мотивації самопізнання й самовдосконалення. Якщо вчитель здатний створити умови, в яких дитина буде тверезо оцінювати свій спосіб життя, побачить реальну розбіжність між власним ставленням до себе і ставленням оточуючих людей, тоді можливе подолання дисгармонії [3, с. 20]. Варто зазначити, що зазначені типи акцентуацій проявляються не завжди. Оскільки структура характеру є динамічною і змінюється протягом життя людини, акцентуації характеру можуть бути зменшені в процесі виховання, самовиховання. Людині слід знати свої характерологічні особливості й удосконалювати їх у разі необхідності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Личко А. Е. Типы акцентуации характера и психопатий у подростков. – М.: Изд-во ЭКСМО-Пресе, 1999. – 416с.
2. Обозов Н. Н. Личность и Акцентуации характера - Санкт-Петербург, 1996. – 48 с.
3. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; гол. ред. В.Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
4. Турішчева М. В. Психолого – педагогічні аспекти уроку. – Х., 2007. – 128 с.

5. Савчин М. В. Вікова психологія. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.ws/18791228/psihologiya/aktsentuatsiyi_harakter_i_pidlitkiv
6. Винославська О. В. Психологія. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ebk.net.ua/Book/psychology/vinoslavska_psihologiya/part4/4403.htm

Петрик Ю.

Науковий керівник – доц. Морська Н.Л.

ІДЕЯ «НАДЛЮДИНИ» У ФІЛОСОФІЇ ФРІДРІХА НІЦШЕ

XIX століття в історії людства було періодом різких змін. З'являються нові типи держав, нові форми врегулювання стосунків між людиною та суспільством, людиною та державою. Не стоїть на місці філософія: втілюються нові ідеї, зокрема, ідея про «надлюдину» видатного німецького філософа Фрідріха Ніцше.

Ніцше у своїй творчості виступає з критикою тодішніх моральних цінностей, філософії матеріалізму та її загалом устрою життя. Це й спричиняє його гостре критичне ставлення до самої людини. Людина, як вважає Ніцше, думає лише про гроші, посаду, зв'язки задля покращення свого статусу і становища. Ця гостра критика і породжує те, що філософ передбачає появу чогось більшого, ніж ница сутність людини, чогось справді великого та ідеального – надлюдини. Це вчення найяскравіше розгортається у творі «Так казав Заратустра» [3, с. 370].

Людина виступає всього лише як певний місток між твариною та ідеалом надлюдини. "Я хочу розкрити людям смисл їхнього буття. Цей смисл є надлюдина, блискавка з темної хмари людства, ім'я цієї блискавки - надлюдина. Людина має мету всередині себе: її мета - життя. Це ідея абсолютної цінності людського життя" - так стверджував Ніцше. Заратустра, який зійшов до людей у творі Ніцше, мандрує світом та проповідує людям «нову релігію», земну: «Я навчаю вас про надлюдину... Людина – це те, що повинно відійти... Надлюдина – сіль землі... Подивіться на добрих і праведних. Кого ненавидять понад усе вони? Людину, яка руйнує їх скрижалі, порушника закону; але він – творець» [4].

«Бог помер» - стверджує Ніцше. Але ця теза є не настільки буквальною, як містить в собі прихований сенс. Мислитель пояснює, що у суспільстві занепадають ті норми й ідеали, які несе християнство. Людство, за Ніцше, переоцінило свої цінності, серед яких і християнські. Моральні ідеї постають абсурдними [7]. Філософ вважає, що християнство, яке несе в собі любов, почуття вини, всесильність Бога, сковує людей, робить їх рабами. А надлюдина не може бути рабом, вона сама творить свою долю, долю оточуючих, постає незалежною. Заратустра не є надлюдиною, але є попередником цього образу [5, с. 174-175].

Ідеал надлюдини не може виникнути без жертв, на котрі повинно піти суспільство. Ніцше закликає спровокувати у суспільстві боротьбу за виживання, відкинути заклики до рівності у суспільстві. Для того, аби процес не стояв на місці, «щоранку кожен знову і знову повинен доводити своє право нагорі». Саме в цій боротьбі з часом і повинен виникнути такий вид, як надлюдина, що стоятиме значно вище простої людини, котра в свою чергу загине.

У надлюдини подвійна мораль. У ставленні один до одного ці істоти стримані, горді. Це «Господарі». А є й «Раби». В них, на відміну від «Господарів», є обмеження, рамки, немає волі. У ставленні до них надлюдина не керується якимось обов'язками моралі, веде себе «як звір». Надлюдина – не отримує владу завдяки вродженій приналежності до панівного прошарку, а завдяки вибору самої природи [2].

З одного боку, ці люди у ставленні одні до одних стримані, горді, привабливі. З другого боку, у ставленні до «чужих» вони не відрізняються від звірів, бо вільні від моральних обов'язків і керуються у своїх діях інстинктами. Зовнішня особливість «надлюдини» полягає у «вродженому благородстві», «аристократичності». Маса готова підкорятися, якщо володар доведе насамперед своєю зовнішністю та манерою триматися своє право керувати. Володарем влади «надлюдина» стає не через вроджену приналежність до певного класу чи стану, а як обранець самої природи. Вона буде здатна виявляти жорстокість, робити те, що інші вважають злочином, вмирати за ідеал та мету, піддаватися дисципліні. У неї є воля до влади. Ідеалом, близьким до надлюдини, були Олександр Македонський, Гай Юлій Цезар, Ніколо Макіавеллі, Чезаре Борджіа, Наполеон Бонапарт [6, с. 632-637]